

1. De Heberianismo C. J. G. Neumann, Witt. 1704 hab. et 1709 rec. ib. 1705.
2. De Trinitate Platonismi vere et falso suspecta, Neumann ib. 1705.
3. D. J. F. Mayeri. Diss. de Patri Apostoli Conjugio, Witt. 1694 hab. et 1713 recus.
4. Crematissimus Evangelicus in sinu mundi aff. du. Jan. t. ib. 1705.
5. Episcopi C. J. K. Fleckingeri, Jofsa, 1712. ex Gen. X. 19.
6. De Fide in Mediam patriarchali. D. Sebast. Schmid, Argent. hab. et Witt. 1714
7. D. J. F. Mayeri, Witt. 1695 hab. et 1713 recus. (ib. et Kil. 1714)
8. De Empasi sacrorum von Theodoro Bassori, Bisp. Witt. 1702. S. A. R. 1674 hab. et 1707 recus.
9. De Confortatione angelicis agonizantis, Jesu. hab. et 1706 recus.
10. De descensu Christi ad inferos. D. Abraham. Calovij, Witt. 1691. recus. 1690.
11. Programma christo triumphatori secum ex 1. Petri III. 18. Altorf. 1692 hab. et Lips. 1707 recus.
12. De salute trium vocum Sothi, Iobi et Pilati, D. Christ. Sonntag ib. 1707
13. De perfractoris humana sapientia verbo ex 1. Cor. II. v. 4. ib. 1707
14. O. F. H. H. Rostock. 1709.
15. De homini poenitentia, D. J. F. Mayeri, Witt. 1679 hab. et 1713 recus.
16. Bisp. utrum pontifex Romanus summam potestatem habeat; conroversi ib. 1707
17. canis Congressus Ecclesiastica. D. J. F. Mayeri, Witt. 1685 hab. et 1713 recus.
18. De Paulina Petri increpatione Epist. ad Galat. Cap. II. ib. 1707
19. p. II. 12. 13. 14. D. Andr. Quenstedt, Witt. 1687 hab. et 1711 recus.
20. D. J. F. Meyers Inimicus, Diss. de Coniugio in Brevi. Chalda, 1712. et 1700
21. D. J. George Neumannii Reformationis. Grundriss ad Cant. VI. 7. 8. Witt. 1705 hab. et 1711 ib. 1705
22. D. Gottlieb Weisendorfs am Michaelis Tage vorzustellende ib. 1705
23. Gesellen, Witt. 1712.
24. De causa und fundamentum dno. Universitat Giesse, ib. 1705
25. In Theol. Fac. zu Hildesheim. ib. 1705
26. De Abrenuntiatione baptismali ex 1. Petri III. p. 21. ib. 1705
27. De mirabili cum filio Dei lucta Jacobi, D. Calovij, Witt. ib. 1705
28. De Albatris, Urbani Godfr. Siberi, Eccl. Thom. Lips. Diac. ib. 1705
29. De Vita et Meritis Franc. Poggij Florent. de Ernst. Thorschied ib. 1705

D. B. I
 AVSPICIIS
 RECTORIS MAGNIFICENTISSIMI
 SERENISSIMI PRINCIPIS REGI
FRIDERICI AVGVSTI
 DE
IERSOLYMIS AVREIS

SCHAB. C. VI. MISN. I.
 PRAESES
M. CHRISTIANVS AVGVSTVS HAVSEN
 ALVMNVS REGIVS

RESPONDENTE
IO. GOTHOFREDO LESSING
 CAMENZ. HEXAPOLITANO

AD. DIEM XI. MARTII

A.G.R. MDCXIII

COMMENTATVR

VITEMBERGAE SAXONVM
 PRELO. SCHROEDERIANO

PERILLVSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO
SVPREMI SENATVS ECCLESIASTICI
PRAESIDI

DOMINO MEO GRATIOSISSIMO
RELIQVISQVE EIVSDEM SENATVS CONSILIARIIS
ET ADSESSORIBVS GRAVISSIMIS
VIRIS

SVMME REVERENDA DIGNITATE
ILLVSTRIQVE MAGNIFICENTIA ET
EXCELLENTIA EMINENTIBVS

QVVM INGENTIBVS A PRIMA AETATE MERITIS ERGA
STVDIA MEA IN AFRANA SCHOLA TVM HAC IN
ACADEMIA DATO QVOD REGIA MVNIFICENTIA LI
TERARVM CVLTORIBVS DECREVIT STIPENDIO PLVRI
MA MIHI PIETATE ET OBSERVANTIA SVBMISSE
COLENDIS

HANC IVDAICAE ANTIQVITATIS
PARTICVLAM SACRAM PONO
ET QVA PAR EST VENERATIONE

D. D. D

M. CHRISTIANVS AVGVSTVS HAVSEN
ALVMNVS REGIVS

DE HIEROSOLYMIS AVREIS

EXERCITATIO

Gentem Hebraeam, a principio sui floris, non animi tantum cultus, doctrina excellenti, uerum etiam corporis cura, ornatu uestium exquisito, illustrem reddidere. Viros honesta ornauit elegantia, et decore lauta: feminas, auro, gemmisque lucentes, unguentorum delicatissimi odores perflarunt. Vtrumque genus pretiosissimo habitu est uestitum. Hinc illae feriales, et stragulae, hinc reliqua supellex omnis tenerrima; cuius uitiosa mollitie, quum laboraret res Hebraea, multorum animos, fastus, et luxuria, corruerunt. Diuersa genera cultus, quo ueteris populi corpus ornatum est, in Schabbat, Kelim, memorata, Maimonidem interpretem habuere doctissimum: compluribusque illius partibus non defuere ex nostris praeclara ingenia, quae e Iudaicis monumentis, has antiquitatum particulas, explicarent. Vna fuit praecipua dignitas coronarum, de qua Iesaiiae phrasis, c. XXIII. 8. et c. LXII. 3. ac prae-

stantia testatur earum rerum, quae, uel cum coronis comparantur, uel coronatae dicuntur. Legem quidem, sacerdotium, atque imperium R. Simeonem, coronas appellasse, refertur in istis *Pircke Av. C. 4. sect. 13.* רבי שמעון אומר שלשה בתרים הם כתר תורה כתר בהונה וכתר מלכות וכתר שם טוב *conf. Ioma, et Maim. Hilc. Talmud. Tbor. c. 3.* Jonathan quoque ipse Iudaeus, quum, more suo, fingeret quaedam, Num. XXXI. 50. ut illustraret uictoriam, qua Madianitidem Iudaei superarunt: non aliud genus ornamenti adscripsisse uirginibus, quas pulcherrimas innuere uolebat, existimandus est, praeter id, quod uulgatum in gente sua esse uideret. Coronas autem Vzielidem posuisse haec testantur uerba וְהָמִין בְּנִתְיָהוּן וְחָתָה חֲמוּתָהּ מִפְּרִנְקָתָהּ וְכָל עֶבֶר רַחֵם מִשְׁכַּח עֲלֵיהֶן מִנֵּין וְרָהַב תַּנְתִּים הֵן שְׂרֵי כְּלִילֹת מִן יְרֻשָׁתָן Tantum igitur his tribuendum erit auctoritatis, quantum Poetis datur, et Graecis, et Latinis, cum ex eorum fabulis ultimas antiquitates exponimus. Quod bene hac in parte fieri, sacrarum literarum confirmat historia. Maximam, enim, beneuolentiae, in Hebraeos, significationem auxit Ahasuerus, haud minus gratis honoribus, quibus Mardochoeum ornauit, aurea corona, Esth. VIII. 15. capiti eius imposita. Ex quo persuasum, eandem, secundo Targum Esther, fidem, quae paulo ante Ionathani habita est, recte deberi, quod datum Mardochoe munus, uerbis וְהַסְנִיכָה רֵי רַבָּא רַבָּא annotauit. Ad quae e Misnicis plurima de coronis, qui uolet, addat, ut, si his breuibus, quae

con-

conquiri a nobis ratio scripti postulavit, argumentis non credat, a turba doceatur reliquorum, coronas, genus insignium, fere praestantissimum, apud Hebraeos, extitisse.

II

Postquam Hierosolyma, imminuta populi libertate, Reges habuere: ad cultum illum magnificentum incolarum, non tantum ipsius urbis, uerum Iudaeae uniuersae, permultum accessit. Nam, uerso ciuitatis statu, cum, quod reliquum erat, prisci et integri moris, paulatim exspiraret, omnibus sua uane mirantibus, effuso cursu, ad superbiam luxuriamque res Hebraea peruenit. nulla a uicinis formidine belli, dum Salomo, et prudentia sua, et opibus, seque, et domum, et pacem sustentauit. Hoc primum tempus Ierusalem, et aedificiorum pulchritudine, et praesenti cultu religionis, in tantum euexisse uidetur: in quantum tolli humanis laudibus potuerunt. Nunc, in splendido reliquae dignitatis apparatu, figuram urbis diuinae, uel stilo depictam, uel metallis elaboratam, celebritatem coepisse, asserendum uidetur. Nam et prouecta aetas Reipublicae, cum iam uitiis suis, Iechonia, Ioachimo, et Sedeckia, regibus, laboraret: idem, tamen, ornamentum effictae imaginis, etiamsi fortuna urbis commoueret adiecta, non indecorum putauit. Hoc ex eodem patet Ionathane, si illius quidem dicendum est Targum Esther, acinacem Mardochoaei hac caelatura insignem describente

בחרציה מחיה בחולת חולית דרהבה וצייר עלה קרתא
 דירושלם ועל ידו דספסרא נייר עלה גרמ
 דמחוז

III

Atque haec ego quidem omnia eo praefatus
 sum, ut, et, quo loco collocandum sit genus insigni-
 um, in quo haec duo fuerunt coniuncta, ostende-
 rem, et meam de Hierosolymis his aureis, senten-
 tiam, sequentibus clarius commodiusque expone-
 rem. Quo sane deduxit inuestigatio earum rerum,
 quae *hoc est*, in iis, quibus cum
 feminae, Sabbatho, in publicum egredi, non licet,
 Schab. c. VI. MISN. i. recensentur: Videlicet בעיר
 דירושלם cum urbe aurea. quae, ut ad superiora, per-
 tinere intelligatur, dabimus operam, in iis, quae cau-
 sas eius, proximis, uberrime explicabunt.

IV

Nomen urbs aurea Aramaeum multo dilucidius
 habet Schabb. f. 59. 60. ירושלם דרהבה Hierosoly-
 ma aurea, quo in capite exercitationis, maioris lucis
 causa, lubentius usus sum. Ratio nominis, a mate-
 ria, et forma, desumpta est. Ieruschlem quidem,
 quod aliis in codicibus Ieruschalam et Ieruschalaim
 legitur, ciuitatem notat, cuius figuram auro elabo-
 rarunt: sic bene Nathan in *Aruch* p. 109. ירושלם
 cui urbi inditum
 dicunt hoc nomen, a uocibus יראה שלם deri-
 uatum.

uatum. *Breschith Rab. c. 9.* obseruat, Abrahamum locum urbis principio Ireh, Semum, Salem, appellasse: Melchisedecum deinde, Salemi Regem, sic secum sermocinatum *si locum Ireh appellauero, Semus uir iustus indignabitur, sin Salem, Abraham iustus indignabitur. en uero, sic ipsum nominabo, ut in uoce amborum ratio habeatur, Ieruschlem.* Quae ex Aruch deprompta latina teci, ut acumen Kabbalistarum in fingendo pateret. Nam ipsam nominis deriuationem tam absurdam non putem, et, si pauca notentur, uoce Ireh seruata, rectissime astruendam. Malim enim Ieruschalam dictam, quasi יְרֵאָה לְשָׁלוֹם, non obscuro uaticinio futurae magnitudinis, quam cum aliis, uel Iebus Salem, uel a quacunque tandem origine deriuatam. eam enim urbis magnitudinem, prouidentia Dei, eo tempore, praedixit, quo Gen. XXII. in monte, templi Solomonei sede, immolatus aries, celebre illud pro uniuerso mundo sacrificium, significauit. *conf. Augustinus de ciu. Dei Lib. XVI. c. 22.* et uti perpetua sit, David Ps. 132. 6. 7. uoce שְׁלוֹם petiit supplex. Quo obseruato, facilis ab Hierosolymis, Solymorum Homeris, ad quos Bellerophon missus, in Lyciae montanis, Pisidiam uersus positorum, distinctio est: quo quidem nomine Plinius Pisidas appellatos est auctor Lib. V. c. 17. Sed haec ad עֵר, in Schabbat nominatae, significatum afferenda fuerunt. Nunc de אֶרֶץ pauca, si placet, notentur. aurum ea uoce, metallorum optimum significari, et ipsa uocis natura, et constructio docet, recte ab iis, qui ex Hebraeis hunc

hunc locum exposuere, animaduersa. Quum enim uocis זהב significatio omnis diuisa sit in partes duas, quarum altera metallum, ut est dictum, altera זוהר אורה הדרמה לעין זהב *fulgorem coeli, auri splendori similem*, uti ad Iob. XXXVII. 22. Aben Ezra, uel ut est apud eundem, זוהר שהיא זכה כזהב, *aerem auri instar purum*, comprehendit: tum ea hoc loco imprimis assumenda est, quae continet essentiam totius, cuius urbs illa esse dicitur. Cauendum est igitur, ne, quisquis es, עיר של זהב huius Misnae, urbem nitidissime et multa arte elaboratam, exponas: sicuti Sheringamius בברי זהב Iom. c. III. Misn. 4. octo uestes Pontificis maximi, non quidem ob aurum, uerum, quod ceteris essent ornatiores, censet appellatas. quae tamen interpretatio, ualde remota, cum Misnae sententia, capiteque 8. Maimonidis Hilc. Kle Hammikdasch, pugnat, multoque infirmior est, quam, qua possit Io. Seldenus II. c. 7. de succ. in pontificatu Hebraeor. confutari. Sed satis de uocibus dictum.

V

Auream dum nobis urbem describunt haec uerba, non posita certa metalli pretiosissimi, specie, eas omnes, quae uel in Babylonico Ioma, uel alibi recensentur, uocis dignitate complexa uidentur. Hanc coronarum materiam fuisse, e regiis insignibus, copiose passim explicatis, et, quod caput rei est, a Iecheskiele c. XXI. 31. magnifice appellatis, concludi potest. Ut adeo uel hoc unum
fatis

satis declaret, quam nobile fuerit ornamentum ur-
 bis, quam a materia, auream appellarunt. Nam
 aurum, regio adhibitum ornatui, ut est dictum, sa-
 cris quoque usibus admotum esse a Iudaeis, non
 templi tantum augustus splendor, uerum et alia
 quaedam ostendunt, quae sequens uidit aetas. Lau-
 dibus enim praeclaris mandata literis est eorum
 memoria, qui, ad reliquum sacrae suppellectilis de-
 cus, aurum attrulere. Quo factum, ut Gamlae fili-
 um, cum buxineas sortes, Levitici XVI. 6. comme-
 moratas, ex auro confecisset, hoc praeconio effer-
 ret Misnaicum Ioma c. III. Misna. 9. ועשן בן גמלא של
 ועשן בן גמלא של *quas (sortes) Gam-
 lae filius aureas fecit, quam ob rem a Rabbini-
 cum laude eius iniecta est mentio.* non aliter, ac
 eiusdem capituli Misna 10. Monabazum quendam
 Regem, quod uasorum, quibus in expiationibus
 utuntur, omnium, ansas aureas fieri curasset, et ma-
 trem Helenam, quae, aureo candelabro, iuxta san-
 ctuarii ostium, posito, tabulam quoque auream fece-
 rat, in qua scriberetur כוטה פרשת *hoc est sectio, qua
 feminae declinantis maledictio continetur,* ho-
 norifice nominauit. Quae sane materia, utrum pro-
 pria huic urbi, atque perpetua, an myrteis, rosaceis-
 que sertis, uel sale, sulphureque, ac argento, mutata
 in deterius fuerit, dici uix potest: neque certo trahi
 ad hunc locum Gemarae et Iarchii glossa ad Suth.
 c. IX. Misna. 14. de sponsarum coronis, quae patrum
 decreto, Titi temporibus, prohibita esse dicuntur.
 Nam coronam fuisse hanc urbem, qua usae sunt
 B sponsae

sponsae, supponendum est interim, dum loco suo plenius explicetur.

VI

De forma aureae urbis, atque figura, Maimonidem audiamus: *Haec fuit corona aurea, facta in forma urbis Ierusalymae.* quaeritur ergo, primum, qua arte, et, quo opere efformata fuerit haec corona: deinde, quibus fuerit partibus, tantae urbis, insignita: Haec enim duo exponenda sunt ante, quam ad usum instituti, et originem perueniatur. Iisdem dum partibus, cum reliquo genere coronarum, aurea Hierosolyma confecta creduntur: operis, occurrit, quaedam uarietas, qua singulae effulserunt. Adoleuit enim purpurei gestatio diadematis, quo, ut e uoce conicio מצנפת, reliquorum more orientalium, caput ligatum est. Quod non tam ad coronam, quam ad id, cui superstructa erat corona, pertinuit. Hoc fere primam constituit speciem ornamenti coronarum, quam, et ipsius coronae figura, de qua deinde dicam, et affixa phylacteria, mirifice auxerunt. Targum Esther VIII. 15. hunc ordinem obseruauit in describendis Mardochaicae coronae partibus omnibus, quem in iis sequutus sum, quae sunt dicta: id quod haec uerba testantur חירא מראה מחית ברישיה רצייר בצבעונין ועביר לעילא מיניה כלילא רבא דרהבא מוקדונא ולעילא במנן כלילא מוטפון דמקבעין ברהבא Quae omnia, Sedekiae coronae, praeter phylacteria, a Iecheskiele c. XXI. 31. tribuuntur, et clarius in uersione

one

one Arabica exponuntur: *exue cidarim, et depo-*
ne ab ea coronam, quam habet. Neque a cidari,
 quod diadematis proprium nomen, ac *συνώνυμον*
 fere *תֹּפֶת מְצַנְפָּה, ΜΕΤΩΝΥΜΙΝΩΣ*, uniuersum capitis or-
 natum comprehendit, multum differre uidetur fe-
 minarum insigne, cui coronas imposuerunt: hoc
 ex Esth. II. 17. patet. Fac ergo, tres partes, memo-
 ratas in Targum Esther, ad has etiam coronas per-
 tinere: non equidem ualde pugnabo, primo loco, si
 uia teneatur monstrata, opus acu pictum poni posse.
 Cui certe fabrefactum, metallum, opus ignibus li-
 quefactum, percoctumque, ac in formam fusum, ad-
 di iubet. cum his coniungitur, ob formam ex argilla
 similibusque fictam, plasticum opus, cuius imagi-
 nem rudior coronae facies reddit: et fabrile, cuius
 opera, et expolitur tota superficies, et ad imaginum
 lineas, quas formae induxerunt, ornatius caelatur.
 His de rebus in Romanis sane multa, in Hebraeis
 perpauca habentur scriptoribus, quibus credi possit.
 Sacrae scripturae testimonia quaedam satis illustra
 de conditu templi, reliquisque sacrorum appari-
 tibus haec habent, *מעשה חשב* Exod. XXVIII. 6.
מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחשת Ex. XXXI. 4.
חרשת עץ et חרשת אבן למלאת Ex. XXXI. 5. *פתח*
פתוחי חתם Ex. XXVIII. 36. *מעשה רקם* Ex. c. id.
 u. 36. *מסכה* Ex. XXXIV. 17. et quae alia huius ge-
 neris Ex. XXXV. 32. 35. etc. inueniuntur, satis in-
 epte passim explicata a Iudaeis doctoribus, quibus,
 hac in parte, non multum habuerim fidei. Tanti m
 itaque operis, quo elaboratae sunt hae coronae,
 B 2 afferen-

afferendum fuit, quantum, ad ipsam eius figuram, intelligendam, uidebatur necessarium: quod, alterum quaestionis caput, nunc persequar. Ierusalyma, igitur, non tota putarim efficta, quod fieri uix potuisse concipio, his in coronis, uerum nobiliora quaedam praeclare urbis cacumina. qua descriptione, uti in scenographiis omnibus, sic in caelaturis quoque, quae scenographicis subsidiis diriguntur, est opus. Sic *Vitruuio* commode utar interprete, L. I. c. 2. et frontem, laterumque abscedentium figuram, his in coronis adumbratam fuisse, existimabo, ut ad circini centrum, omnium linearum ductus responderint. Probabile autem est, eas urbis partes, ad hoc negotium fuisse delectas, quae et splendore suo, et hominum aestimatione, reliquis praestabant, quocirca non abest multum, quin eam templi partem in qua sanctum sanctorum inerat, audeam nominare. cuius honorem in Israele maximum *Maimonides* exponit *Beth. Habbech. c. 7.*

VII

Mos habebatur complures inter gentes, fidem et foedus, cum aliis, firmare muneribus, tum aureis datis coronis, inter sedentes, lautiorique utentes mensa, renouare. Sic *Abydenos*, *Suidas* est auctor, cibi potusque facto delectu, quo amici uescerentur, praeter unguenta in conuiujs coronas exhibuisse. Huc spectat celebritas, e *Cecropis* instituto, publica Atheniensium, qua laudes eius, cuius corpus humauerant, coniuncta decreto omnium uoluntate dixe-

dixe-

dixerunt, cum reliquiae amici tumulto inferrentur, Cicero L. II. de leg. p. m. 183. *Sequebantur epulae, quas inibant propinqui coronati.* Caesari quoque GERMANICO epulanti, cum Agrippina, apud Regem Nabataeorum, coronas aureas magno pondere, leues Pisoni, et ceteris, esse oblatas, *Cornel. Tacitus II. Annal. cap. LVII.* inseruit. Alia interim, aliorum placet dare solertiae, qui, in auctorum lectione, non obiter sunt uersati, et ex allatis concludere, coronarum antiquissimum usum, eundem fere, qui annulorum, fuisse. quo demonstrato, offendit Criticorum in Apollonium ueterum inuenta *κρίσις*, quam his uerbis expresserunt *ἐχρῶντο δὲ τῷ σέθει τριχῶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἐπὶ τῆ μιστώπου, ἐπὶ τῆ τετραχῆλου τιθέμενοι τὰς σεφάνους, διὰ τὸ θυμιδὲς τῆς τριμερῆς ψυχῆς.* Inuitant enim denuo, ut probem paulo ante exposita, instituta Hebraeorum, non aliis fortasse e fontibus deriuata; Iecheskielelem audiamus, eos, ob foedera, cum extraneis, hoc ritu, pacta, grauiter increpantem, *ויתנו צמידים על יריהן ועטרת תפארת על ראשיהן* C. XXIII. 42. Id nuptiarum soleinnia confirmant, coronis sponforum sponsarumque fatis illustria, et ex iisdem causis optime explicanda. Sponsum hoc societatis arctissimae symbolo a matre ornatum exhibet, Canticum canticorum c. III. II. phrasi, ex antiqua Hebraeorum historia, eruenda. Sponfas Ierusolyma aurea, magistrorum sententia, praeter luppam, eleganter tegebant. Quamobrem urbis

aureae usus, cum origine sua, copiose euolutus est, iis omnibus, quae, paulo ante, usum coronarum, tum uarias inter gentes, tum inter Hebraeos, enarrarunt. Aureum uero ornamentum sponsarum usus esse permissum, qui miratur, haec habeat: magnam fuisse, prae aliis, libertatem sponsis datam, quae, Eliesere, nescio quo, cum multos hoc nomine celebres Iuchasin habeat, censente, festo expiationis, aequali, cum Rege, iure fruerentur. Sic enim annotatum est Iom. c. VIII. Misn. i. init. יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשיש המטה והמלך והכלה ירחצו את פניהם

VIII

Actum igitur de aurea urbe, non ignobili parte antiquae Iudaicae historiae, quae ornamenta et cultum ueteris populi exponit. Erat autem res neque laboris magni neque ingenii, uaria de coronis conscribere: nisi ratio habita fuisset aliorum operae, quam complures praeclaram posuisse doctissimos uiros, hoc in genere, non ignoro. Quapropter, quam potui, diligentissime caui, ne quid afferrem, quod ab aliis, me sciente, fuisset propositum: uerum talia proponerem, quae ad Misnae uerba intelligenda proprie pertinerent. Ideo, qua uia, quoque consilio hoc omne ingressus sum, eo quoque intelligo finiendum; et cum de singulis satis sit ante dictum, colligenda sunt omnia, quo natura aureae urbis, breuibus comprehensa, accurate teneatur. *Est ergo*

(aurea

aurea urbs coronae aureae genus, in quo praecipuae Ierusalymae partes, fabrili opere caelatae, sponsarum in capitibus gerebantur, et, quo signo pretiosissimo, suo iure, nouae nuptae, ut foederis sanctitatem dignitatemque significarent, utebantur. Ex quibus profecto coniectura, dixerim, non mala, ad eum, qui dedit symbolum arctissimi foederis, perueniri. Sunt enim non pauca grauissima capita in historia Hebraeorum, quae, nisi ad pactum matrimonii confirmandum pertineant, cur a sponso, in sponsam plurima profecta sint bona, magnisque sumptibus curata, non est facile definire. Ac ne plura complectar, sunt enim permulta, pro cum amatam frequentasse *lud. XIV. 10.* et conuiuio excipere consueuisse, ut futuro tempore, omnem una aetatem, iucunda tranquillitate, uiuendam esse merneret, dicendum est. Age uero, et haec cum reliquis *αδιαφορίας*, et de quibus singulari lege cautum non erat apud Hebraeos, compara: an non est aequum, ut Talmudicos rideamus, qui, nescio, qua specie sanctitatis, in leuissimis quoque, ab omnibus fere humani generis moribus, quos ut idololatrias reiciunt, distinctos fuisse antiquiores Hebraeos uoluerunt. Haec enim impulisse eos uidetur opinio, ut suae tempestatis homines ab iisdem tam sollicitè remouerent. Gemaram equidem, si ipsa per se loquatur, nec tam pertinaces haberet patronos, imo cum summis, ineptissime disputando miscentes, concessuram arbitror, conuictam *Misna Regina*
 אמתה

מלכתא ut habet mnemonicum Raf. Papae
 c. I. *Au. Sar*: sponsalia, ornatu ex aliarum gentium
 moribus deriuato, impune contrahi, dummodo a
 Sabbatho absit ornatus iste, et ab omnibus diebus
 reliquis, quos Nefastos dixerunt patres, remoueat. At
 impudens plane est, quum in re parua ueritati
 repugnet, et illi magistrorum iudicium perleue an-
 teponat c. I. *Au. Sar*. אמר רב אחריבוי אמר רב המקדש
 בפרש שור הנסקל מקודשת בפרש ענלי עז אינה
 מקודשת איבעית אימא סברא ואיבעית אימא קרא
 איבעית אימא סברא גבי ענלי עז נוחה ליה בנפחיה
 אבל גבי שור הנסקל לא נוחה ליה בנפחיה איבעית
 אימא קרא כתיב הכא לא ידבק בידך מאומה וכתיב
 אתם סקול יסקל השור ולא יאכל את בשורו אסור תא
 Conf. *Maim. Ischuth c. 5*. quae uer-
 ba, quanquam de hoc ornatu sponsarum non
 agant, testantur tamen, quale fuerit futurum eorun-
 dem iudicium, si ad corollas aureas, quas uirgun-
 culis quoque coelestibus adscribit Mu-
 hammedes, fuisset uentum.

FINIS.

digitalisiert misc. 37 PPN: 325721194

SLUB DRESDEN

3 1475573

Coll. diss. B. 8A, misc. A

